

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра філософії

Затверджено
На засіданні кафедри філософії
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30.09.2021 р.)
Завідувач кафедри філософії

докт. філос. наук, проф. Карась А. Ф.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФСЬКА ПРОПЕДЕВТИКА»,
що викладається в межах ОПІ «Філософія»
першого (бакалаврського) освітньо-наукового рівня вищої освіти для здобувачів
спеціальності 033-філософія

2021-2022 н. р.

Назва дисципліни	ФІЛОСОФСЬКА ПРОПЕДЕВТИКА
Адреса викладання	Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра	Філософський факультет, кафедра філософії
Галузь знань і назва спец.	03 – гуманітарні науки, 033 – філософія
Викладач дисципліни	Карась Анатолій Феодосійович, доктор філос. наук, професор
Контактна інформація	anatoliy.karas@lnu.edu.ua ; anatolijkaras@yahoo.com
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	вівторок з 16:00 до 18:00 год. (головний корпус, ауд. 316) або консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через ZOOM або інші ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.
Сторінка курсу	http://filos.lnu.edu.ua/departament/filosofiji
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Філософська пропедевтика» є нормативною для спеціальності 033 – філософія, викладається в першому семестрі. Програма навчальної дисципліни розрахована на 3 кредити – 90 годин(за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Заняття проводяться у формі лекцій (14 год.), семінарів (16 год.) і самостійної роботи студентів (60 годин). Щотижня відводиться 2 години для аудиторного навчання і 4,5 год. для самостійної роботи студента. <i>Курс завершується іспитом.</i> Розташований: http://filos.lnu.edu.ua/departament/filosofiji - електронна сторінка кафедри філософії ЛНУ імені Івана Франка
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Філософська пропедевтика» орієнтована на засвоєння студентами першого курсу ключових понять загальносвітоглядного і філософського змісту, поза якими не можливо критично розуміти сучасну соціально-гуманітарну дійсність. Система викладу дисципліни охоплює найважливіші ділянки предмету філософії в контексті її західного інтелектуального розвитку й актуальності щодо сучасних проблем глобалізації та гуманітарних перспектив людства. Особливий наголос поставлено на персоналістичному підході до висвітлення філософії, як потреби творчого і добродісного самовираження сучасної людини-громадянина. Це стосується висвітлення таких завдань, які полягають в неперервній реактуалізації критичного мислення, розкриття гуманістичного потенціалу суспільного розвитку у його зв'язку з визнанням людської гідності, свободи і права на щастя. Ми прагнемо експлікувати філософське ставлення до світу, як неперервне інтелектуальне змагання людини з дійсністю, в основі якого лежить генерування знаків, метафор, концептів, понять, знань, суджень і переконань, що виконують функції антропологічного аналізу проблем сучасного цивілізаційного поступу задля прогностичного витлумачення ключових локальних та універсальних процесів та тенденцій.
Мета і завдання дисципліни	Мета навчальної дисципліни «Філософська пропедевтика» має кілька аспектів і полягає в тому, щоб: 1) визначити особливості зв'язку світогляду людини з філософського типу мисленням і життям та показати їхню історичну природу; 2) акцентувати увагу на спільних і відмінних рисах у підходах до визначення поняття філософії від часу її зародження до наших днів; 3) впровадити мислення студентів до базової філософської проблематики, що визрівала в процесі світового історичного розвитку і яка буде поглиблено вивчатися на курсах спеціальних

	<p>дисциплін, передбачених програмою підготовки бакалавра за спеціальністю «філософія»; 4) повернути увагу студентів до філософії, як потреби розвитку критичного типу мислення, актуалізованого сучасними викликами в глобальному і українському контекстах.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формувати у студентів розуміння специфіки виникнення філософії, як теоретичного, раціонального-логічного і критичного типу мислення; • ознайомити з головними філософськими проблемами, поняттями, концепціями і підходами, що лежать в основі розвитку предмету філософії; • спонукати до формування навиків критичного раціонального мислення і відповідальної інтелектуальної культури; • систематизувати знання студентів щодо історичної зміни предмета філософії та особливостей її визначення; • ознайомити з фундаментальними онтологічними, гносеологічними та аксіологічними підходами ставлення людини до світу, реальності і суспільства; • застерегти від поверхового і спрощеного підходу до розв'язання складних проблем людського буття і суспільного розвитку; • переконати у потребі розвитку самостійного творчого мислення на основі живої дискусії та активності під час семінарських занять з філософських дисциплін; • спонукати до ретельного засвоєння першоджерел на основі ведення нотаток під час лекцій і самостійної підготовки; • спонукати до добросовісного ставлення до навчання і відповідальності за коректне використання текстів і цитування чужих думок і поглядів; • формувати вміння аргументовано висловлювати власні думки і толерантно сприймати інші.
Література для вивчення дисципліни	<p>Виклад і засвоєння матеріалу відбувається на основі основних джерел:</p> <p><i>Адо А. Що таке антична філософія?</i> Київ: Новий Акрополь, 2014.</p> <p>Актуальні проблеми філософії XX-XXI століть: Навчальний посібник / За ред. Ігора Карівця. Львів: «Львівська політехніка», 2020. 240 с.</p> <p><i>Кульчицький О.</i> Основи філософії і філософічних наук. Мюнхен – Львів, 1995. С. 24-36, 100-113.</p> <p><i>Захара І. С.</i> Лекції з історії філософії. Львів, 1997. С. 20 – 112.</p> <p><i>Кондзьолка В. В.</i> Філософія і її духовно-інтелектуальний простір. Чернівці, 2004. – С. 33-67.</p> <p><i>Рижак Л. В.</i> Філософія як рефлексія духу. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2008.</p> <p><i>Рижак Л. В.</i> Філософія як рефлексія духу: Хрестоматія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2009.</p> <p><i>Кремень В. Г.</i> Філософія: мислителі, ідеї, концепції. К., 2005.</p> <p><i>Мирча Елиаде.</i> Аспекти мифа. М., 1994.</p> <p><i>Платон.</i> Апологія Сократа / Платон. Діалоги. К.: Основи, 1995. С. 20 – 42. https://shron1.chtyvo.org.ua/Plato/Apolohia_Sokrata.pdf</p> <p><i>Предмет і проблематика філософії.</i> Навчальний посібник / За ред. М. А. Скринника і З.Е. Скринник. Львів, 2001.</p> <p>Філософія: світ людини. <i>Курс лекцій</i> (Табачковський В. Г., Булатов М. О.). К.: Либідь, 2003. С. 15-36.</p> <p>Додаткова література:</p> <p><i>Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г.</i> Історія філософії. К., 2001. С. 18-30.</p> <p><i>Вейн Поль.</i> Чи вірили греки у свої міфи? Львів, 2003. С. 85-102.</p> <p><i>Лосев А.</i> Діалектика мифа // Філософія, міфологія, культура. М., 1991. С.21-21, 40-44, 91-99, 169-172.</p> <p><i>Гордер Юстейн.</i> Світ Софії. Роман про історію філософії. Львів, 1997.</p> <p><i>Костенко Ліна.</i> Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала. К., 1999.</p>

	<p><i>Пінкер Стівен.</i> Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки і прогресу. К.: Наш формат, 2019. Щастя, Екзистенційні загрози, с. 269-326; Гуманізм, с. 408-450.</p> <p><i>Рассел Б.</i> Історія західної філософії. К., 1995 (ч. 1). С. 5-74.</p> <p><i>Сенека Луцій Анней.</i> Діалоги / пер. з лат. А. Содомора. Львів: Апріорі, 2016. 320 с.</p> <p><i>Свідзинський А.</i> Самоорганізація і культура. К., 1999. Розд. 12. С.129-139. Розд. 13. С. 139-149. Розд. 15. С.159-178.</p> <p><i>Содомора А.</i> Жива Античність. Львів, 2009. 184 с.</p> <p><i>Хвильовий М.</i> Україна чи Малоросія? // Твори у 2 т. К., 1991. Т.2.</p>
Обсяг курсу	30 годин аудиторних занять: з них 14 годин лекцій, 16 години семінарських і 60 години самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>На основі вивчення курсу, студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відмінності між раціонально-критичним типом мислення і мітологічним; • у чому полягає вплив філософії на суспільні процеси та розвиток людини; • визначення світогляду, його структурні елементи й історичні типи, особливості зв'язку світогляду з філософією; • характеристику та функції мітологічного світогляду і мислення; • характерні риси філософського типу мислення, на відміну від мітологічного, на прикладах становлення давньокитайської, давньоіндійської і давньогрецької філософії; • визначення філософії з погляду етимологічного (софійного) підходу, світоглядно-теоретичного і семіотичного; • відмінність між східною і західною світоглядно-філософськими парадигмами; • відмінності між раціональними, нераціональними та ірраціональними рисами мислення; • структуру філософського знання і відповідні ключові проблеми, поняття і концепти; • відмінності між теоретичним знанням, метафізикою, філософією і наукою; • характеристику основних функцій філософії; • проблематику теорії вартостей (аксіології), її основні концепти і вчення; • теоретичні джерела, інтелектуальні спонуки й суспільно-історичні передумови антропологічного повороту у філософії; <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аналітично сприймати зовнішню інформацію і робити несуперечливі висновки; • розрізняти філософський спосіб мислення від повсякденного; • пояснити причини відновлювання мітологічного світобачення у сучасному світі й навести відповідні приклади; • розрізняти науковий спосіб пояснення від ненаукового; • визначати концептуальні особливості моністичного, дуалістичного і плюралістичного теоретичного мислення; • розрізняти спіритуалістичні й матеріалістичні тенденції у філософії; • аргументовано брати участь у дискусії й послуговуватися посиланнями на першоджерела; • пояснити роль і значення філософії у процесі історичного розвитку людини; • якісно опановувати першоджерела з філософії. <p><i>На основі вивчення дисципліни очікується набуття студентами інтегральних, загальних і фахових компетенцій; вони стосуються зокрема загальних компетенцій: (ЗК-3, 10, 11) здатності до пошуку та аналізу інформації з різних джерел. Уміння працювати самостійно; розуміти і поважати різноманітності і поважати мультикультурні відмінності. (ЗК-14). Здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі</i></p>

	<p>знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p><i>Фахових компетенцій:</i> ФК1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури. ФК2. Уміння виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення. ФК8. Здатності оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань. ФК9. Уміння застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи. ФК10. Здатності аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики. ФК12. Здатності дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності. ФК13. Здатності брати участь у наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії. ФК14. Здатності брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.</p> <p><i>Зміст дисципліни має забезпечувати програмні результати навчання, які передбачають:</i></p> <p>РН2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію. РН3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії. РН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загально-гуманітарної проблематики. РН8. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання. РН11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки. РН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано. РН14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання. РН15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.</p>
Ключові слова	Світогляд, філософія, метафізика, раціональність, теорійність, наука, гюбріс, гідність, онтологія, субстанція, монізм, дуалізм, плюралізм, гносеологія, істина, емпіризм, раціоналізм, аксіологія, цінності, преображення, антропологія, чесноти, розум, розсудливість, доброчесність, щастя, екологія.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, семінарів, консультації, самостійна робота.
Теми	Тематика занять подана нижче за назвою СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль,	іспит в кінці семестру комбінований - письмовий/усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують гуманітарних і природознавчих знань в обсязі гімназійної освіти
Навчальні методи	Презентація, лекції, семінари, дискусії, тьюторство. (Тьютор встановлює зі студентами партнерські стосунки, забезпечуючи психологічну підтримку під час навчання, організовує їх освітню діяльність)
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребуватиме використання загально вживаних програм і операційних систем, а також Інтернету
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • семінарські заняття: 40% семестрової оцінки; макс. кількість балів – 40; • самостійна робота: 10% семестрової оцінки; макс. кількість балів – 10; • іспит: 50% семестрової оцінки; макс. кількість балів – 50. <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p><i>Поточний контроль</i> рівня засвоєння навчального матеріалу оцінюється: <i>презентації</i> - за 5-ти бальною шкалою, <i>доповнення, участь в дискусії, письмові відпрацювання</i> – за 3-х бальною шкалою.</p>

У кінці семестру виводиться (1) *середня* арифметична оцінка за всі *презентації* та (2) *сумарна* оцінка за усні *доповнення* й письмові *відпрацювання*; окремо (3) сума балів за самостійну роботу (есе – 5 балів + словник – 5 балів, макс. 10 балів).

Одержану *середню* арифметичну оцінку за презентації (1) множимо на коефіцієнт 6. Якщо, наприклад, студент/студентка одержали за презентацію *середню арифметичну оцінку* («с.а.о») «5», то при множенні її на коефіцієнт 6 – одержуємо суму в 30 балів, якщо ж «с.а.о» - 4 бали, то сума буде 24 бали. Далі – *три суми* (за презентацію, доповнення і самостійну роботу) додаємо. За семестр студент набирає до 50 балів (з них 10 балів за самостійну роботу).

- *Бали за аудиторну роботу не відпрацьовуються у разі пропусків без поважної причини. Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме відповідний поточний контроль – 0 балів.*

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю: (А) презентація з основного питання чи усна доповідь-опонування (до 5-ти балів); (Б) доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ, участь у дискусіях, аналіз джерельної і монографічної літератури, письмові завдання (до 3-х балів); (В) реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог) – до 5 балів.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять і позитивні оцінки за самостійну роботу (*мінімальна сума – 26 балів*), є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Письмова робота:

- 1) студенти пишуть *есе* в межах виконання самостійної роботи;
- 2) за умов карантину студенти можуть відпрацьовувати пропущені з поважних причин заняття через виконання письмових робіт-відповідей: *не менше двох питань з теми одного семінару*. Макс. оцінка за одну роботу – 3 бали.

Академічна доброчесність: роботи студентів повинні бути їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів, становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної *недоброчесності*. *Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.*

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають повідомляти викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Система виставлення балів.

- Враховуються бали, набрані на поточних заняттях, за самостійну роботу і бали підсумкового тестування/іспиту. *При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час семінарів;*

- *пропуски занять не допускаються, відсутність на семінарському занятті дорівнює академічній заборгованості, фіксується в журналі оцінкою 0 балів, яка повинна бути ліквідована; запізнення на заняття – не допускаються;*

- **Недоброчесними** діями студента є: користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не

	<p>пов'язаних з навчанням, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо. - Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену</p>	<p style="text-align: center;">ПИТАННЯ ДЛЯ ІСПИТУ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття світогляду, його структурні елементи і предметні відношення. 2. Значення радості і задоволення у житті людини та їх світоглядна обумовленість. Обґрунтуйте, чому вважається, що <i>радість</i> належить до субстанційного виміру буття, а <i>задоволення(насолода)</i> – до атрибутивного. 3. Повсякденне, достовірне і теоретичне знання. Основні функції світогляду. 4. Типологія світогляду за критеріями: суб'єктності, історичним, етичним. 5. Як Ви розумієте поняття «самоздійснення» людини і чим воно відрізняється від «самоствердження»? Назвіть основні чинники самоздійснення людини. 6. Розкрийте «горизонт» <i>функції</i> розуміння і засади критичного і раціонально-теоретичного мислення. У якому співвідношенні між собою вони перебувають? 7. Характерні риси та відмінності між мітологічним і релігійним світоглядами. 8. Що таке міфологія? Назвіть її основні функції й охарактеризуйте. Що таке синкретизм? 9. Чому вважається, що мітологічний світогляд є принципово поза інтелектуальним? Чим тоді відрізняється інтелектуальна форма світосприйняття? 10. У якому відношенні перебувають функції розуміння і критичного, раціонального мислення? Запропонуйте приклади. 11. Поясніть чому для мітологічного світосприйняття іманентною є функція жертвопринесення? У чому полягає відмінність між жертвопринесенням і жертвністю? Наведіть приклади. 12. Що таке мітотворчість ХХ століття: наведіть кілька прикладів, що свідчать про її існування. Чому проблема відтворення міфологічного світосприйняття залишається актуальною? 13. Предмет філософії та його ділянки. Назвіть головні проблеми, що лягли в основу класичного визначення предмета філософії. 14. Поняття онтології у філософії: запропонувати визначення монізму, дуалізму і плюралізму. 15. Охарактеризуйте поняття: «субстанція», «монізм», «дуалізм», «плюралізм». 16. Що таке гносеологія? Визначте її ключові проблеми і назвіть основні поняття, що характеризують її зміст. 17. Розкрийте зміст спиритуалізму (ідеалізму) та матеріалізму у філософії. 18. Охарактеризуйте суть у філософії скептицизму і поясніть її відмінність від сумніву. 19. Охарактеризуйте проблематику джерел пізнання у філософії. 20. Охарактеризуйте проблему і суть філософського дуалізму і назвіть його представників. 21. Запропонуйте визначення і характеристику раціоналізму. Поясніть вислів Р. Декарта «<i>cogito, ergo sum</i>». 22. Охарактеризуйте проблему і суть філософського монізму і назвіть його представників. 23. Що таке «гюбріс» і в якому зв'язку з цим явищем перебуває філософія? Запропонуйте визначення і пояснення в виникненні філософії в кількох аспектах. 24. Охарактеризуйте поняття «світогляд» і вкажіть на його структуру. У чому полягає зв'язок між світоглядом і філософією і метафізикою? 25. Охарактеризуйте основні ділянки предмету філософського знання. 26. Проблема істини у класичній філософії: емпіризм і раціоналізм. 27. Розкрийте зміст спиритуалізму (ідеалізму) та матеріалізму у філософії.

28. У чому полягає проблема визначення філософії як науки?
29. Характеристика ірраціонального напрямку у філософії.
30. Що таке аксіологія і в чому полягає її основна проблематики?
31. У чому суть філософського ірраціоналізму; назвіть кілька його типових представників.
32. Поясніть особливості етимологічного підходу до визначення філософії та критично-раціонального. Філософія як «розумове повноліття».
33. Світоглядне визначення філософії та його обмеженість.
34. Що таке міфологія? Запропонуйте характеристику її основних функцій.
35. У чому полягають особливості релігійного світогляду?
36. Назвіть основні епохи у розвитку філософської думки в Індії і вкажіть до якої з них належить формування «даршан» (поясніть також значення цього явища)?
37. Назвіть головні світоглядні ідеї індійського філософського мислення і запропонуйте їхню характеристику.
38. Назвіть основні філософські школи Стародавньої Індії.
39. Охарактеризуйте основні школи Стародавнього Китаю та їх ідейний зміст.
40. Окресліть особливості античного філософського мислення досократичного періоду. Чому вважається, що філософія Сократа викликала радикальну переорієнтацію мислення?
41. Що таке *Логос* у філософії Античності і яким чином це поняття позначилося на західній парадигмі мислення?
42. Етика та естетика як філософські дисципліни.
43. Поняття філософії та її основні функції – запропонуйте характеристику кожної.
44. Що таке філософська антропологія? Охарактеризуйте її проблематику та підстави виникнення.
45. У чому полягають застереження М. Шеллера і Ж. Марітена щодо антропоцентризму? Що таке «антропоцентрична зарозумілість»? У чому суть поняття «антропологічна зарозумілість»?
46. Суть і завдання філософської антропології та її проблематика і метод.
47. У чому полягає розмежування між поняттями «людина», «індивід», «особа», «персона»?
48. Охарактеризуйте поняття «ідентичності» та «автентичності» щодо особи.
49. У чому суть проблематики гендерної рівності?
50. Поясніть зміст «екзистенційної загрози» для сучасної людини і суть феноменів «нарцисизму» й «чинічного розуму».

ПИТАННЯ ЗА ТВОРОМ ПЛАТОНА "АПОЛОГІЯ СОКРАТА"

1. Сократ як філософ: головна проблематика тексту.
2. Звинувачення Сократа (зміст обвинувачення Сократа) і його стратегія спростування звинувачення.
3. Ключові думки та міркування Сократа, звернені до першої групи обвинувачів: яким чином взявся Сократ розгадувати зміст слів Дельфійського оракула? Хто є справді мудрим, на думку Сократа?
4. Ключові міркування Сократа, адресовані другій групі обвинувачів: суперечка Сократа з Мелетом, опертя на логіку і раціональний аргумент; підведення під суперечність міркувань Мелета – вкажіть на таку суперечність;
5. Чому проти Сократа виникла у людей «люта ненависть» ?
6. Справедливість, правда, гідність і честь у філософії Сократа: значення смерті у житті й вчинках людини, на думку Сократа.
7. Назвіть кілька важливих проблем, які ми спостерігаємо на прикладі ситуації з несправедливим звинуваченням Сократа і які впливають з тексту "Апология Сократа"?
8. «Олігархічне бажання мати співвинних» - це думка Сократа, поясніть її.

Додаткові запитання до тексту:

1. Як оцінює Сократ красномовство і чому?

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Як ставився Сократ до законів, що ними жила афінська громада? 3. Чи брав Сократ гроші за навчання інших? 4. «Якби Сократ поведився як загальний людина, то не виникло б стільки чуток і обмови» - поясніть цю думку Платона. 5. Що саме, на думку Сократа, накликало на нього обмову? 6. У якому контексті Сократ називає ремісників мудрішими за себе? 7. Поясніть, чому Сократ прирівнює себе до гедзя? 8. Чому Сократ, маючи покликання говорити до людей, робить це тільки приватно і не виступає перед народом на зборах. 9. Чому внутрішній голос Сократа «забороняє (йому) займатися державними справами»? 10. Яке значення життя і смерті для людини, на думку Сократа? 11. Якщо людина за методом Сократа зануриться у саму себе – що вона там знайде, що пізнає? 12. У чому полягає суть філософії, якій присвятився Сократ?
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

тижні	ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ і ЛІТЕРАТУРА з методичними вказівками	години
1-2-й 06 09 13 09	<p style="text-align: center;">Тема 1. Вступна лекція. (4 год.)</p> <p style="text-align: center;">ТЕМА 1. ЛЮДИНА, СВІТОГЛЯД і ФІЛОСОФІЯ: ПРОБЛЕМА САМОЗДІЙСНЕННЯ</p> <p>Поняття світогляду: його етимологія, значення і зміст. Світогляд як система поглядів, знань, цінностей, вірувань і переконань. Чуттєво-емоційні та вольові елементи світосприйняття і світовідношення. Радість і задоволення, добро і краса як вартісний аспект світогляду. Предметно-світоглядне відношення: світ-людина-суспільство. Особливості повсякденного, асортеричного, аподиктичного, теоретичного і наукового знання у структурі світогляду. Світогляд як основа розуміння і поведінки. Мітологічні та релігійні елементи світогляду. Роль символічного у житті людини. Розрізнення родів світогляду за Дільтаєм. Буденний і теоретичний світогляд, його рівні і типи. Особисте, індивідуальне, загальне і суспільне у світогляді. Світогляд як духовно-практичне освоєння світу. Функції розуміння та оцінювання. Філософія як теоретичний вираз світоглядного ставлення до світу і теоретична форма самосвідомості людини.</p> <p>Література подана вище в цьому силабусі і вказана до планів семінарських занять</p>	2 авд. і 4 для само ст.
3-й 20 09	<p style="text-align: center;">СЕМІНАР 1: ПОНЯТТЯ СВІТОГЛЯДУ ТА ЙОГО ЕЛЕМЕНТИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття світогляду, його структурні елементи і предметні відношення. 2. Значення радості і задоволення у житті людини та їх світоглядна обумовленість. 3. Повсякденне, достовірне і теоретичне знання. Основні функції світогляду. 4. Типологія світогляду за критеріями: суб'єктності, історичним, етичним. 5. Світогляд, філософія і наука. <p>Питання для самоконтролю і самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обґрунтуйте, чому вважається, що <i>радість</i> належить до субстанційного виміру буття, а <i>задоволення(насолода)</i> – до атрибутивного. 2. Як Ви розумієте поняття «самоздійснення» людини і чим воно відрізняється від «самоствердження»? Назвіть основні чинники самоздійснення людини. 3. Розкрийте «горизонт» <i>функції</i> розуміння і засади критичного і раціонально-теоретичного мислення. У якому співвідношенні між собою вони перебувають? 4. У чому полягають особливості знання достовірного і недостовірного? 5. За якими критеріями проводиться типологізація світогляду? <p style="text-align: center;">Тематика для рефератів та есе:</p>	2 авд. + 2 само ст.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Характерні риси та відмінності між мітологічним і релігійним світоглядами. 2. Віра, надія і любов у структурі світогляду і житті людини. 3. Характерні особливості теоретичного знання і світогляду. 4. Що таке філософія, коли і чому вона виникає? <p>Рекомендована література:</p> <p><i>Карась А. Ф.</i> Філософія: предмет та історія: Текст лекцій. Львів, 1994. – С. 4-14.</p> <p><i>Рижак Л.</i> Філософія як рефлексія духу: навчальний посібник. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – С. 41 – 74.</p> <p><i>Предмет і проблематика</i> філософії. Навчальний посібник/За ред. М. А. Скринника і З.Е. Скринник. – Львів, 2001. – С. 15-21.</p> <p><i>Мирча Елиаде.</i> Аспекти мифа. М., 1994.</p> <p><i>Гадамер Г.</i> Мова і розуміння // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – С. 286 – 305.</p> <p><i>Карась А. Ф.</i> Мітологія як горизонт розуміння та її естетичне і соціально-політичне проявлення // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. ЛНУ імені Івана Франка. Випуск 22. 2019. С. 14-33. DOI https://doi.org/10.30970/2078-6999-2019-22-2 ; https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/22_2019.pdf</p> <p>Додаткова література:</p> <p><i>Адо А.</i> Що таке антична філософія? – Київ: Новий Акрополь, 2014. – С. 16-32.</p> <p><i>Гордер Юстейн.</i> Світ Софії. Роман про історію філософії. Львів, 1997.</p> <p><i>Моріак Ф.</i> У що я вірю. К., 1993.</p> <p><i>Кульчицький О.</i> Введення в проблематику сутності філософії // Шлемкевич М. Сутність філософії // Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Том 191. – Париж – Нью-Йорк – Мюнхен, 1981. – С. 28-41.</p>	
<p>4-й</p> <p>27</p> <p>09</p> <p>5-й</p> <p>04</p> <p>10</p>	<p>ТЕМА 2. ЛЕКЦІЯ. ОСОБЛИВОСТІ МІТОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ, МИСЛЕННЯ І ПОВЕДІНКИ (2 ГОД.)</p> <p>Мітологія як світогляд, мислення і поведінка: синкретична основа мітологемного світосприйняття. Дійсність неподільності імен і речей, духовного і тілесного, живого і мертвого. Міт як актуальна конкретність реального життя. Чуттєво-емоційне як символічне і знакове у мітологічному сприйнятті. Позаінтелектуальна природа мітологічного світогляду, його байдужість до емпіричних і раціональних доказів, логічної суперечності і критичного мислення, пов'язання із ритуалом та політеїстичним віруванням. Анімізм і магія; звуки, жести, запахи, кольори тощо, як засоби мітичного світосприйняття. Зміст тотему, табу і ритуальності. Колективне джерело мітології.</p> <p>Розуміння і пояснення (пізнання) у структурі мітологічного мислення. Жертвопринесення як спонука розуміння і дії. Етногрупова основа мітологемного світосприйняття.</p> <p>Відмінність між мітологічним і критичним, раціонально-теоретичним мисленням. Мітологічне у контексті європейського світогляду ХХ століття. Роль художнього стилю мітотворчості у культурі ХХ століття. Мітотворчість у гуманітарних, соціальних і політичних концепціях ХХ ст. та суспільна практика. Поняття "раціоналістичного" міту. Українське суспільство: посткомуністичні мітологемами світогляду.</p> <p>СЕМІНАР 2: ОСОБЛИВОСТІ МІТОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ (2 год.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мітологія як тип світогляду і мислення і поведінки. 2. Головні функції мітологічного світосприймання. 3. Відмінності між мітологічним, раціонально-критичним і науковим мисленням. 4. Мітотворчість у гуманітарних, соціальних і політичних концепціях ХХ-ХХІ ст. <p>Питання для самоконтролю і самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке міфологія? Назвіть її основні функції й охарактеризуйте. 2. Що таке синкретизм і в чому полягає його світоглядна функція? 3. У чому суть персоніфікації доквілля первісною людиною? 4. Чому вважається, що мітологічний світогляд є принципово поза інтелектуальним? Чим тоді відрізняється інтелектуальна форма світосприйняття? 	<p>4</p> <p>год</p> <p>авд.</p> <p>+ 6</p> <p>год.</p> <p>само</p> <p>ст.</p>

	<p>5. Охарактеризуйте функцію розуміння як базову для мітичного світогляду. Що вважається контекстом її існування?</p> <p>6. У якому відношенні перебувають функції розуміння і критичного, раціонального мислення? Запропонуйте приклади.</p> <p>7. Поясніть чому для мітологічного світосприйняття іманентною є функція жертвопринесення?</p> <p>8. Що таке мітотворчість ХХ століття: наведіть кілька прикладів, що свідчать про її існування.</p> <p>9. У чому полягає відмінність між жертвопринесенням і жертвністю? Наведіть приклади.</p> <p>10. Що вам відомо про мітологема в сучасній (ХХ-ХХІ в.) українській культурі?</p> <p style="text-align: center;">Тематика для рефератів та есе:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Синкретизм мітологічного мислення. 2. Поетичний космос Древньої Руси. 3. Український народ у своїх легендах і віруваннях. 4. Космос Древньої України. 5. Мітотворчість як художнє явище ХХ століття. 6. Синкретизм мітологічного мислення. 7. Поетичний космос Древньої Руси. 8. Український народ у своїх легендах і віруваннях. <p style="text-align: center;">Рекомендована література:</p> <p><i>Предмет і проблематика філософії.</i> Навчальний посібник. Львів, 2001. С. 15-21.</p> <p><i>Карась А. Ф.</i> Філософія: предмет та історія: Текст лекцій. Львів, 1994.</p> <p><i>Карась А. Ф.</i> Мітологія як горизонт розуміння та її естетичне і соціально-політичне проявлення // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. ЛНУ імені Івана Франка. Випуск 22. 2019. С. 14-33. DOI https://doi.org/10.30970/2078-6999-2019-22-2 ; https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/22_2019.pdf</p> <p><i>Грабович Г.</i> Поет як міфотворець. К., 1998. Розд. 3. Міф: структури і парадигматичні відносини. С.63-73.</p> <p><i>Мирча Элиаде.</i> Аспекты мифа. М., 1994.</p> <p><i>Лосев А.</i> Диалектика мифа // Философия, мифология, культура. М., 1991. С.21-21, 40-44, 91-99,169-172.</p> <p style="text-align: center;">Додаткова література:</p> <p><i>Барт Ролан.</i> Избранные работы. Семиотика. Поетика. М., 1994. Миф сегодня. С.72-131.</p> <p><i>Булашев Г.О.</i> Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. К., 1992.</p> <p><i>Вейн Поль.</i> Чи вірили греки у свої міфи? Львів, 2003. С. 85-102.</p> <p><i>Лларіон,</i> митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. К., 1994.</p> <p><i>Золотослов.</i> Поетичний космос Древньої Русі. К., 1988.</p> <p><i>Нечуй-Левицький Іван.</i> Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. К.: Обереги, 2003. С. 3 – 75.</p> <p><i>Леві-Строс Клод.</i> Структурна антропология. К., 1997. Розд.11. Структура міфів. С.195-220.</p>	
	<p style="text-align: center;">ТЕМА 3.1. ВИТОКИ ФІЛОСОФІЇ: СХІДНА ПАРАДИГМА</p> <p>У зв'язку з паралельним вивченням курсу стародавньої філософії, питання теми 3. і теми 4 повністю виносяться на самостійну роботу студентів і мають бути засвоєні до середини жовтня. Контроль засвоєних знань відбувається у формі контрольних робіт, тестування та екзаменаційного опитування</p> <p>Світогляд та філософські ідеї у культурах Стародавнього Сходу. Виникнення писемності як умова нагромадження суспільного досвіду і передумова поширення знань. Значення осілого способу життя і міського поселення. Роль жерця і писаря у хліборобських цивілізаціях Стародавнього Єгипту і Месопотамії. Світоглядна концепція солярного монотеїзму. Основні світоглядні ідеї культури Месопотамії. Проблеми морального самовдосконалення людини.</p>	<p>8 год само стій ної</p>

Становлення філософської думки в Індії: ведична, епічна і схоластична епохи. Головні світоглядні ідеї філософського мислення Індійської цивілізації. Класичні філософські школи Стародавньої Індії.

Філософська думка у Стародавньому Китаї. Основні філософські школи: конфуціанство, даосизм, легізм. Філософія і суспільне життя.

Софійність як особливість східної філософської парадигми.

Питання для самоконтролю і самостійної роботи:

1. Коли виникає писемність і яким чином це пов'язано з цивілізаційним розвитком?
2. Що таке «солярний монотеїзм» і до якої цивілізації це явище належить?
3. Назвіть кілька творів, написаних у Стародавньому Єгипті, що в них зафіксовані філософські ідеї.
4. У чому полягає відмінність між філософськими ідеями та власне філософією?
5. Назвіть основні періоди розвитку філософської думки у Стародавній Індії.
6. Охарактеризуйте центральні ідеї індійського світогляду і філософії.
7. Назвіть основні школи Стародавнього Китаю.
8. Що таке «легізм» і до якої культури належить це явище?
9. Які принципи закладено в основу китайської філософії Конфуцієм?
10. Характерні риси софійної філософської парадигми.
11. Який зміст поняття «мудрість»?

Тематика для рефератів та есе:

1. Особливості філософії Стародавньої Індії.
2. Особливості філософії Стародавнього Китаю
3. Особливості східної філософської парадигми.
4. Буддизм як явище філософії і релігії.

Рекомендована література:

Предмет і проблематика філософії. Навчальний посібник/За ред. М. А. Скринника і З.Е. Скринник. – Львів, 2001. – С. 36-53.

На ріках вавилонських. – К., 1991. – С.

Кремень В. Г., Ільїн В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К.: Книга, 2005. – С. 48-52.

Рассел Б. Історія західної філософії. – К., 1995 (ч. 1). – С. 5-74.

Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії. – К.: Либідь, 2001. – С. 18-30.

ТЕМА 4. ВИТОКИ ФІЛОСОФІЇ: ЗАХІДНА ПАРАДИГМА

Досократівська доба античної філософії. Натурфілософія: від хаосу до космосу.

Проблема першооснови буття. Філософія як розперсоніфікація світу. Джерела античного космоцентризму. Відкриття Логосу й обґрунтування раціональної теоретичної аргументації.

Сократ і класична антична філософія. Етична та епістемологічна основи західної парадигми мислення і життя.

Основні функції філософії: критична, пізнавальна, онтологічна, ціннісно-регулятивна (етична), світоглядна, естетична, інтегративна, прогностична, методологічна, практична, виховна, соціально-культурна.

Питання для самоконтролю і самостійної роботи:

1. Що таке натурфілософія?
2. Що означає поняття «філософський космоцентризм»?
3. Поясніть поняття субстанції і запропонуйте визначення.
4. Чому вважається, що філософія Сократа викликала радикальну переорієнтацію мислення? У чому її історичне значення?
5. Що таке Логос у філософії Античності і яким чином це позначилося на західній парадигмі?

Рекомендована література:

Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії. – С. 31-51.

Захара І. С. Лекції з історії філософії. – Львів, 1997. – С. 20 – 112.

	<p><i>Адо А. Що таке антична філософія?</i> – Київ: Новий Акрополь, 2014. – 428 с.</p> <p>Додаткова література: <i>Кондзьолка В. В.</i> Філософія і її історія. Львів., 1996. С. 7-35. <i>Кремень В. Г.</i> Філософія: мислителі, ідеї, концепції. С. 72-103. <i>Рассел Б.</i> Історія західної філософії. – К., 1995 (ч. 1). С. 5-74. <i>Содомора А.</i> Жива Античність. Львів, 2003, 2009. С. 17-45, 65-109.</p>	
<p>6-7 й тиж ден ь</p> <p>11 10 та</p> <p>18 10</p>	<p>Тема 5. Лекції. ФІЛОСОФІЯ: ЇЇ ПРЕДМЕТ, СТРУКТУРА І ПРИЗНАЧЕННЯ (4 год.)</p> <p>Відношення «світ – людина – суспільство» як світоглядне підґрунтя предмету філософії. Розперсоніфікація світу і природи як чинник раціонального обґрунтування і розуміння. Народження філософії як шлях від міту до логосу. Критична функція філософії.</p> <p>Субстанція й онтологія. Епістемологія (гносеологія) аксіологія, логіка, антропологія, як складові предмета філософії. Матеріалізм – спіритуалізм (ідеалізм). Теїстичний аспект філософування.</p> <p>Буття та його структура. Річ і слово. Мінливість, сталість і рух. Простір і час. Множинність, дискретність і єдність. Монізм, дуалізм, плюралізм. Спіритуалізм і матеріалізм. Теїзм і метафізика. Онтологічна функція філософського мислення.</p> <p>Гносеологія і епістемологія: головні проблеми. Природа знань. Мислення і свідомість. Проблема та критерії істинності знань. Поняття раціональності як норми філософського мислення. Проблема меж розуму й раціонального філософського тлумачення. Відмінність між раціональними, нераціональними та ірраціональними міркуваннями. Емпіризм і раціоналізм. Досвід.</p> <p>Аксіологія. Морально-етична складова предмету філософії. Природа світоглядно-філософського фундаменталізму. Філософія і релігія – особливості взаємин. Віра і переконання. Філософія і наука: спільні риси і відмінності. Проблема неметафізичного мислення і філософії.</p> <p>Питання для самоконтролю і самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть головні проблеми, що лягли в основу класичного визначення предмета філософії. 2. У чому полягає відмінність між класичним не класичним підходами до філософської проблематики? 3. Що таке онтологія, коли вона виникає як складова предмету філософії і коли виникає сам термін? 4. Запропонуйте визначення поняття «субстанція». 5. Обґрунтуйте взаємозв'язок між поняттями «метафізика» і «філософія». Що таке метафізика? 6. У чому полягає відмінність між спіритуалізмом і матеріалізмом? 7. Чи є філософія наукою? Обґрунтуйте свою відповідь. 8. Що таке раціональне обґрунтування: вкажіть основні риси. 9. Що таке гносеологія (епістемологія)? Назвіть її основну проблематику. 10. Що таке аксіологія? Назвіть її основну проблематику. <p>Рекомендована література: <i>Адо А. Що таке антична філософія?</i> Київ: Новий Акроп., 2014. С. 54-117. <i>Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. С. 24-36, 100-113.</i> <i>Мірчук Іван.</i> Вступ до філософії. Мюнхен, 2006. С. 23-57. <i>Кремень В. Г.</i> Філософія: мислителі, ідеї, концепції. К, 2005. С. 12-48. <i>Кондзьолка В. В.</i> Філософія і її духовно-інтелектуальний простір. Чернівці, 2004. С. 33-67. <i>Рижак Л.</i> Філософія як рефлексія духу: навчальний посібник. Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2009. С. 291 – 324.</p> <p>Додаткова література: <i>Кульчицький О.</i> Введення в проблематику сутності філософії // Шлемкевич М. Сутність філософії // Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Том 191. – Париж – Нью-Йорк – Мюнхен, 1981. С. 60-72.</p>	<p>4 авд. + 6 само ст.</p>

	<p><i>Мамардашвили М.</i> Как я понимаю философию. М., 1990. <i>Шлемкевич М.</i> Сутність філософії // Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Том 191. Париж – Нью-Йорк – Мюнхен, 1981. – С. 91-122.</p>	
8-й 25 10	<p style="text-align: center;">Тема 6. СЕМІНАР 3: ОНТОЛОГІЯ ЯК ВЧЕННЯ ПРО БУТТЯ І РЕАЛЬНІСТЬ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет онтології. Онтологія і метафізика. 2. Три концептуальні особливості тлумачення природи буття. Буття і небуття. Структура буття. 3. Проблема субстанції та атрибутивності. 4. Онтологічні концепції в історії філософії: монізм, дуалізм, плюралізм, матеріалізм, спіритуалізм, теїзм, атеїзм. <p>Питання для самоконтролю і самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте зміст поняття буття у філософії. 2. Що таке універсам? 3. У чому суть проблеми розуму і тіла? 4. Що таке субстанція і хто з відомих вам філософів пояснював її зміст? 5. Охарактеризуйте поняття: «монізм», «дуалізм», «плюралізм». 6. У чому полягає суть геоцентричної моделі світу? Яку назву має модель світу, що протистоїть попередній? 7. Що таке матерія і матеріалізм? 8. Охарактеризуйте онтологічну проблематику і структуру буття за теорією Н. Гартмана. 9. Охарактеризуйте проблематику і суть філософського монізму і назвіть його представників. Що таке «пантеїзм»? 10. Про які чотири основні онтологічні напрями в історії філософії йдеться у підручнику О. Кульчицького? 11. Запропонуйте характеристики спіритуалізму. 12. У чому полягає відмінність між концепціями монізму, дуалізму і плюралізму? <p>Теми рефератів та есе:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генеза уявлень про світ як Всесвіт. 2. Проблема єдності світу у філософії 3. Еволюція онтологічної проблематики в історії філософії. 4. Еволюція предмета філософії у процесі розвитку останньої. 5. Онтологія як метафізика. <p>Рекомендована література: <i>Кульчицький О.</i> Основи філософії і філософічних наук. С. 100 – 113. Предмет і проблематика філософії. Навчальний посібник/За ред. М. А. Скринника і З.Е. Скринник. Львів, 2001. С. 10 – 36, 215 – 245. Додаткова література: <i>Карась А.</i> Трансформація філософії під впливом сучасних викликів // Вісник ЛНУ. Серія: філософські науки, 2008. № 11. С. 38–46. <i>Кондзьолка В. В.</i> Філософія і її духовно-інтелектуальний простір. Чернівці, 2004. С. 33-67. <i>Марсель Г.</i> Трагическая мудрость философии. М., 1995. <i>Шлемкевич М.</i> Сутність філософії // Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Том 191. Париж – Нью-Йорк – Мюнхен, 1981. С. 91-122.</p>	2 авд. 4 сам.
9-й 1- ше лис топ ада	<p style="text-align: center;">ТЕМА 7. СЕМІНАР 4. ГНОСЕОЛОГІЯ ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПІЗНАННЯ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформація і знання. Типи знання. Головні проблеми гносеології. 2. Особливості емпіричної гносеології та її головні представники. 3. Особливості раціоналістичної гносеології та її головні представники. 4. Філософія й наукове пізнання та їхні особливості. <p>Питання для самоконтролю і самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте основні проблеми і завдання класичної гносеології. 	2 авд. 2 само ст.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Охарактеризуйте суть скептичних підходів у філософії. 3. Охарактеризуйте проблематику джерел пізнання у філософії. 4. Запропонуйте визначення і характеристику сенсуалізму. 5. У чому полягає відмінність між поняттями «гносеологія» й «епістемологія»? 6. Запропонуйте визначення і характеристику раціоналізму. Поясніть вислів Р. Декарта «<i>cogito, ergo sum</i>». 7. Запропонуйте характеристику емпіричного підходу в епістемології. 8. У чому суть гносеологічного (епістемологічного) релятивізму? 9. Розкрийте зміст поняття «практика» у філософії? 10. Охарактеризуйте поняття <i>апріорних</i> та <i>апостеріорних</i> знань. 11. У чому полягає відмінність між класичною і некласичними парадигмами гносеології? 12. У чому суть наукового знання і чим воно відрізняється від ненаукового? <p>Теми рефератів та есе:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гносеологія як ділянка філософії. 2. Емпіризм і раціоналізм як два концептуальні напрямки в гносеології. 3. Проблема істини та її критеріїв. 4. Пізнання і творчість. 5. Р. Декарт і раціоналістична гносеологія. 6. Ф. Бекон і емпірична гносеологія. 7. І. Кант про апріорні та апостеріорні форми знання. <p>Рекомендована література: <i>Кульчицький О.</i> Основи філософії і філософічних наук. Мюнхен-Львів, 1995. С. 113 – 124. <i>Предмет і проблематика філософії.</i> Навчальний посібник/За ред. М. А. Скринника і З.Е. Скринник. Львів, 2001. С. 26 – 30, 265 – 291. <i>Рижак Л.</i> Філософія як рефлексія духу: навчальний посібник. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2009. С. 291-324. <i>Мірчук Іван.</i> Вступ до філософії. – Мюнхен, 2006. – С. 57 – 91, 136 – 145.</p>	
<p>10 тижд 08 11</p> <p>22 11</p>	<p>Тема 8 і 9. АКСІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ БУТТЯ І ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ: СУБ'ЄКТИВНІСТЬ І СВІДОМЕ ЖИТТЯ. (4 год.)</p> <p>I. Свідоме життя і людська суб'єктивність. Людина як суб'єкт оцінювання і самоздійснення. Розум, воля, емоції як компоненти людської суб'єктивності. Ерос як пристрасть. Страждання і задоволення. Аналіз феномену чуттєвості у різних культурах. Потреба самовираження і поклик до самовдосконалення. Покликання і потреба визнання. Потреба виносити судження: від правди до блага і краси. Визначення вартостей, їх структура і роль в дійсності. Ієрархічність та бінарність вартостей. Вітальні, соціальні і духовні вартості. Культура і суспільне життя як здійснення вартостей. "Малоросійство" як світоглядне явище браку інтелектуальної і моральної волі: проблема культурного укорінення.</p> <p>II. Проблема людини у філософії.</p> <p>Суть і завдання філософської антропології. Проблематика і метод філософської антропології. Різновиди філософської антропології. Поняття «життєвого світу».</p> <p>Есенційний та екзистенційний підходи до витлумачення людини і світу. Базові передумови самоздійснення людини: свобода, ідентичність, автентичність, самореалізація, самоствердження, егоїзм. Свобода і гідність людини. Свобода як вибір і відповідальність; "втеча від свободи".</p> <p>Фемінізм і гендерна проблематика в сучасній філософії. <i>Екзистенційні загрози. Нарцисизм і цинічний розум.</i> Антропологія й антропоцентризм;</p>	<p>4 год. авд.</p> <p>6 сам.</p>
<p>11- й</p>	<p>СЕМІНАР 5 : АКСІОЛОГІЯ ЯК ВЧЕННЯ ПРО ВАРТОСТІ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття й визначення суті вартостей (цінностей). 	

<p>15 лис топ ада</p>	<p>2. Структура вартостей та вартості у структурі дійсності 3. Здійснення вартостей в індивідуальному і суспільному житті. 4. Культура як здійснення вартостей. Культура і цивілізація.</p> <p>Питання для самоконтролю і самостійної роботи:</p> <p>1. Що таке аксіологія і в чому полягає її основна проблематики? 2. Що таке «свідоме життя» і з яких елементів воно складається? 3. Охарактеризуйте проблему «становлення вартостей у дійсності» на основі дискусії між Н. Гартманом і М. Шеллером. 4. Наведіть приклади здійснення вартостей в індивідуальному і суспільному житті. Що таке гідність? 5. Як ви розумієте значення термінів «свобода» і «свобода вибору»? 6. У чому полягають <i>екзистенційні</i> загрози перед сучасною людиною і що таке <i>нарцисизм</i> і <i>цинічний розум</i>? 7. Запропонуйте характеристику культури як системи вартостей. Як Ви розумієте витоки <i>трагічного</i> у культурі? 8. Поясніть зміст поняття гуманізму. Охарактеризуйте аксіологічні підстави поділу людей на духовно багатих і духовно бідних. 9. Запропонуйте характеристику універсальних вартостей і назвіть деякі з них. 10. Назвіть основні функції вартостей. 11. Що таке «<i>малоросійство</i>» як аксіологічне і культурне явище?</p> <p>Теми рефератів та есе:</p> <p>1. Етика як філософська дисципліна. 2. Естетика як філософська дисципліна. 3. Поняття культури і цивілізації. 4. Сенека про щасливе життя. В чому його сенс? 5. Проблема кризи культури у філософії ХХ століття. 6. Тема моральної стійкості особи у «Щоденнику» Т. Шевченка.</p> <p>Рекомендована література: <i>Кульчицький О.</i> Основи філософії і філософічних наук. Аксіологія. С. 124 – 139. <i>Предмет і проблематика філософії</i>. Навчальний посібник. С. 30 – 32, 336 – 366. <i>Рижак Л.</i> Філософія як рефлексія духу: навчальний посібник. С. 568 – 603. <i>Пінкер Стівен.</i> Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки і прогресу. К.: Наш формат, 2019. Щастя, Екзистенційні загрози, с. 269-326; Гуманізм, с. 408-450. <i>Сенека Луцій Анней.</i> Діалоги. Про щасливе життя / пер. з лат. А. Содомора. Львів: Апріорі, 2016. С. 123-173.</p> <p>Додаткова література: <i>Генрих Дитер.</i> Свідоме життя. Дослідження співвідношення суб'єктивності та метафізики. К.: Курс, 2006. С. 12-41. <i>Костенко Ліна.</i> Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала. К., 1999. <i>Маланюк Є.</i> Книга спостережень. Торонто, 1966. Т.2. (<i>Малоросійство</i>) С. 229-247. <i>Франкл В.</i> Человек в поисках смысла. М., 1990. <i>Фромм Э.</i> Бегство от свободы. М., 1990. <i>Шевченко Т.</i> Щоденник. Твори у 5 т. К., 1985. Т. 5. <i>Лісовий В.</i> Культура і цивілізація / Культура, ідеологія, політика. К., 1997. С.12-31. <i>Слотердайк П.</i> Критика цинічного розуму. К., 2002. С. 19-29. <i>Томпсон Е.</i> Трубадури імперії. Російська література і колоніалізм. К., 2006. С. 19-39. <i>Хвильовий М.</i> Україна чи Малоросія? // Твори у 2 т. К., 1991. Т.2. <i>Хмара С.</i> Сьогодні про минуле. Етноцид українців в СРСР. – Львів, 1993. – С. 23 – 108. <i>Чорна книга України.</i> К., 1998.</p>	
<p>14- й 29- 11</p>	<p>СЕМІНАР 6: АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ПОВОРОТ У ФІЛОСОФІЇ</p> <p>1. Предмет, проблематика і завдання філософської антропології. М. Шелер про місце людини у космосі. 2. Різновиди філософської антропології</p>	

3. Есенційний та екзистенційний підходи до витлумачення людини і світу.
4. Антропологія й антропоцентризм; базові передумови самоздійснення: свобода, ідентичність, автентичність – самореалізація, самоствердження, егоїзм

Питання для самоконтролю і самостійної роботи:

1. З яких елементів складається «життєвий світ людини»?
2. Як ви розумієте антропологічну настанову «самоздійснення»?
3. Людина у філософії раціоналістичній та ірраціоналістичній.
4. Що таке «культурне вкорінення» людини і як воно пов'язане з потребою визнання та свободою вибору?
5. У чому полягає розмежування між поняттями «людина», «індивід», «особа», «персона»?
6. Охарактеризуйте концепцію біоцентризму Клагеса.
7. У чому суть поняття «антропологічна зарозумілість»?
8. Що таке глобалізація?
9. У чому суть «цинічного розуму»?
10. Охарактеризуйте поняття «ідентичності» та «автентичності» щодо особи.
11. У чому суть проблематики гендерної рівності?

Теми рефератів та есе:

1. Антропологічний поворот у філософії.
2. М. Шелер про місце людини у космосі.
3. Культурне вкорінення і свобода вибору.
4. Гуманізм як ідея і концепція суспільного розвитку.
5. Субстанційне та екзистенційне розуміння природи людини у філософії.
6. Проблема людини у сучасній філософії.
7. Людина перед викликами глобалізації.
8. Самоорганізація і культура.
9. Культура і цивілізація.

Література:

Філософія: світ людини. Курс лекцій (Табачковський В. Г. та інші). К., 2003. С. 15-36.

Табачковський В. Предмет філософської антропології. Різновиди філософського пізнання. <file:///C:/Users/ANATOL~1/AppData/Local/Temp/1.%20%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D0%B5%D1%82%20%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf>

Предмет і проблематика філософії. Навчальний посібник. Львів, 2001. С. 366-413.

Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. С. 139-163.

Шелер М. Сутність моральної особистості / Сучасна зарубіжна філософія: Течії і напрямки. Хрестоматія. К., 1996. С.10-31. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sheler.html>

Тейлор Ч. Етика автентичності. К.: Дух і літера, 2002. С. 5 – 59.

Додаткова література:

Шелер М. Положение человека в космосе: <http://anthropology.ru/ru/text/sheler-m/polozhenie-cheloveka-v-kosmose>

Попов В., Попова О., Weltkriegs philosophie і філософська антропологія Макса Шелера // Антропологічні виміри філософських досліджень, 2018, Вип. 13. <file:///C:/Users/ANATOL~1/AppData/Local/Temp/132598-288780-1-PB.pdf>

Карась А.Ф. Душа культури і дух мислення // Записки Наукового Товариства імені Т. Шевченка. Т.222. Львів, 1991. С.216-247.

Костенко Ліна. Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала. К., 1999.

Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. С. 332-342; 458-465 (Сенс життя і покликання людини).

Пінкер Стівен. Просвітництво сьогодні. Аргументи на користь розуму, науки і прогресу. К.: Наш формат, 2019. **Щастя**, с. 269-326; **Гуманізм**, с. 408-450.

Свідзинський А. Самоорганізація і культура. К., 1999. Розд. 12. С.129-139. Розд. 13. С. 139-149. Розд. 15. С.159-178.

**ТЕМА 10. КОЛОКВІУМ ЗА ТВОРОМ ПЛАТОНА
«АПОЛОГІЯ СОКРАТА» (4 год.)**

15-й
06-13
гру
дня

Домашнє завдання: кожен студент повинен самостійно визначити: провідну ідею тексту і головну проблему, яку порушує Сократ у своїй промові перед афінянами.

1. Сократ як філософ: головна проблематика тексту
2. Ключові думки та міркування Сократа, звернені до першої групи обвинувачів:
  - зміст обвинувачення Сократа;
  - яким чином взявся Сократ розгадувати зміст слів Дельфійського оракула?
  - хто є справді мудрим, на думку Сократа?
3. Ключові міркування Сократа, адресовані другій групі обвинувачів:
  - суперечка Сократа з Мелетом;
  - опертя на логіку і раціональний аргумент: підведення під суперечність міркувань Мелета – вкажіть на таку суперечність;
  - Чому проти Сократа виникла у людей «люта ненависть»?
4. Справедливість, правда, гідність і честь у філософії Сократа:
  - Сократ про значення смерті в житті та вчинках людини,
  - «олігархічне бажання мати співвинних» - це думка Сократа; поясніть її.
5. У чому полягає головна проблема, що впливає з філософії Сократа?

Додаткові питання для засвоєння тексту:

1. Як оцінює Сократ красномовство і чому?
2. Як ставився Сократ до законів, що ними жила афінська громада?
3. Чи брав Сократ гроші за навчання інших?
4. «Якби Сократ поведився як загал людей, то не виникло б стільки чуток і обмови» - поясніть цю думку Платона.
5. Що саме, на думку Сократа, накликало на нього обмову?
6. У якому відношенні Сократ називає ремісників мудрішими за себе?
7. Хто є справді мудрим, на думку Сократа?
8. Поясніть, чому Сократ прирівнює себе до гедзя?
9. Чому Сократ, маючи покликання говорити до людей, робить це тільки приватно і не виступає перед народом на зборах.
10. Чому внутрішній голос Сократа «забороняє (йому) займатися державними справами»?
11. Яке значення життя і смерті для людини, на думку Сократа?
12. Якщо людина за методом Сократа зануриться у саму себе – що вона там знайде, що пізнає?
13. У чому полягає суть філософії, якій присв'ятився Сократ?

Література:

Адо П'єр. Що таке антична філософія? Київ: Новий Акрополь, 2014. С. 32-54.

Платон. Аполлогія Сократа / Платон. Діалоги. К.: Основи, 1995. С. 20 – 42.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Plato/Apolohia_Sokrata.pdf

Платон. Аполлогія Сократа // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Хрестоматія. Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. С. 64-93.

Юстейн Гордер. Світ Софії. Роман про історію філософії. Львів: Літопис, 1997. С. 73 – 90.

4
авд.
і 8
сам.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Для повного засвоєння програми курсу студенти повинні оволодіти ключовими поняттями та термінами і вміти давати їм визначення. З цією метою пропонується перелік базових понять і термінів курсу; перед студентами на самостійну роботу виноситься завдання вишукати у підручниках, філософських словниках належне їм тлумачення і підготувати відповідний термінологічний словник..

На самостійну роботу виноситься два блоки завдань:

- 1) студенти повинні **підготувати власні термінологічні словники** на основі запропонованих нижче термінів;

2) опрацювати винесені на самостійне вивчення теми, питання і відповідну додаткову літературу.

Перевірка самостійної роботи відбувається у два етапи відповідно: на першому – студенти здають викладачу термінологічні словники і одержують відповідні оцінки (макс – 5 балів); на другому етапі – перед іспитом – кожен студент усно захищає підготовлену на основі вивчення додаткової літератури індивідуальну письмову роботу (**есе – 5 балів**), під час запланованої консультації.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

ПРОПОЗИЦІЯ ДЛЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СЛОВНИКА

Світогляд. Неповторність людини. Самоздійснення. Покликання. Задоволення. Радість. Стрес. Творчість. Віра. Надія. Любов. Структура світогляду. Знання та його рівні. Чуттєво-емоційна сфера світогляду. Вольова сфера світогляду. Раціональне-нераціональне-іраціональне. Типи світогляду.

Мітологічний світогляд. Анімїзм. Антропоморфізм. Персоніфікація. Синкретизм. Тотем. Табу. Магія. Жертвопринесення. Мітологема.

Релігійний світогляд. Гріх. Спасіння. Жертвність. Відданість. Посвята.

Знання. Повсякденне знання. Достовірне (аподиктичне) знання. Недостовірне знання. Раціональність. Розуміння. Інтуїція. Гностицизм. Теоретичне знання. Наукове знання. Мудрість. Логіка. Тотожність. Поняття. Суперечність. Судження. Висновок (умовивід). Основні закони логіки. Підмет – Присудок (Суб'єкт – Предикат). Функція. Парадигма.

Цивілізація. Писемність. Осілий і кочовий способи життя. Світоглядний політеїзм. Солярний монотеїзм. Стародавній Єгипет. Месопотамія. Філософський світогляд. Розперсоніфікація. Філософія.

Давньоіндійська філософія. Безсмертя, страждання, сансара, карма, майя, дгарма, ріта, агімса, нірвана.

Давньокитайська філософія. Конфуціанство. Жень. Даосизм. Легїзм.

Антична філософія. Натурфілософія. Хаос. Космос. Першооснова. Апейрон. Архе. Апорія. Логос. Космоцентризм. Історія філософії. Сократ і класичний період античної філософії. Софісти. Скептики. Гедонїзм. Евдемонїзм.

Предмет філософії. Структура філософського знання. Філософія і наука. Філософія і світогляд. Метафізика.

Онтологія. Буття. Реальність. Дійсність. Поняття «архе». Річ. Слово. Предмет. Субстанція. Атрибут. Ідея. Монїзм. Дуалїзм. Плюралїзм. Ідеалїзм. Матеріалїзм. Теїзм. Пантеїзм. Атеїзм. Загальність. Універсальність. Одиичність. Множина. Редукціонїзм. Причина. Наслідок. Випадковість. Необхідність. Детермінізм. Індетермінізм. Віртуальна реальність. Закон. Інтелегібельність.

Аксїологія. Вартості. Чеснота і чесноти. Правда і краса. Самоздійснення. Бажання. Потреби. Переживання. Тривога. Страх. Самосвідомість. Сенс. Самогубство. Повнота життя. Самовдосконалення. Аскеза. Щастя. Добро. Благо. Правда. Справедливість. Мораль. Етика. Естетика. Свобода. Необхідність. Самостримання. Аскеза. Покора. Насильство і ненасильство. Самоствердження. Самопожертва. Культура. Малоросійство.

Гносеологія. Епістемологія. Сприйняття. Знання. Знак. Значення. Суб'єкт. Об'єкт. Іронія. Правда й Істина. Омана. Помилка. Пізнання. Метафора. Дихотомія. Антиномія. Рефлексія. Суперечність. Доказ. Спростування. Діалектика. Мислення. Ідея. Категорія. Діалектика об'єктивна і суб'єктивна. Свідомість. Самосвідомість. Розум. Інтуїція. Індукція. Дедукція. Абдукція. Інтелект. Раціоналізм. Емпіризм. Сенсуалїзм. Ірраціоналізм. Релятивїзм. Досвід. Метод. Практика. Методологія. Інтерпретація. Методологічна редукція. Істина кореспонденційна. Істина когерентна.

Філософська антропологія. Антропоцентризм. Еволюція. Мозок і свідомість. Тіло і душа. Біоцентризм. Соціоцентризм. Гуманїзм. Людяність. Індивід. Особа. Особистість. Персона. Свобода. Визнання. Дух. Свідоме життя. Самотність. Хибна свідомість. Укоріненість. Трансценденція. Турбота. Інший. Любов. Ідентичність. Автентичність. Нігілізм. Цинїзм. Право. Соціальна роль. Гендерна рівність. Соціальна антропологія.

Структурна антропологія. Культурна антропологія. Свобода. Рівність. Справедливість. Благо.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студента передбачає оволодіння навчальним матеріалом у позааудиторний час. Це обов'язкова й невід'ємна складова процесу вивчення нормативної дисципліни.

До самостійної роботи студентів *належать*:

1. Робота з першоджерелами (конспект вибраних уривків та систематизація головних тез у письмовому вигляді);
2. Укладання термінологічно-поняттєвого словника до кожної теми навчальної програми (робота з філософськими словниками та енциклопедіями);
3. Опрацювання обов'язкової та допоміжної фахової бібліографії;
4. Проведення самоконтролю з боку студентів (у вигляді опрацювання описових та тестових питань для самоконтролю, поданих до кожної теми);
5. Виконання індивідуального навчально-дослідного завдання – ІНДЗ – (написання реферату/есе, підготовка до виступу на тематичній конференції, участь в олімпіадах тощо);
6. Участь у тематичних видах діяльності, відповідних до мети й завдань навчальної дисципліни, що ініціюються університетом, факультетом, кафедрою й органами студентського самоврядування.

Самостійно опрацьований матеріал, що передбачений навчальним планом, виноситься на підсумковий іспитовий контроль нарівні з тим, що опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Контроль за виконанням самостійної роботи здійснюється у формі:

- а) письмових тестових бліц-контролів-опитувань на семінарських заняттях;
- б) перевірки конспектів, словників;
- в) контрольних робіт (тестування) впродовж семестру;
- г) підготовки одного есе упродовж семестру.

Методичним забезпеченням позааудиторної самостійної роботи студента впродовж семестру слугують: базова бібліографія (в т. ч. навчальні підручники і посібники), рекомендовані та допоміжні джерела до курсу, хрестоматія вибраних першоджерел, окремі авторські тексти лекцій, методичні вказівки та завдання, поставлені лектором-викладачем для засвоєння кожної теми.

Контрольні питання для підсумкових екзаменаційних замірів знань розміщені в електронній базі тестових завдань Університетської мережі та є доступними студентам згідно встановленого графіку.

Об'єм самостійної роботи враховує загальний тижневий бюджет часу студента, рівень його фізіологічного навантаження та інші положення, рекомендовані науково-методичною радою Університету.

НАУКОВІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ЕСЕ.

Есе на обрану тему має (в обсязі від 3000 до 5000 символів) складатися з таких частин:

1. **Перша (Вступ)** – присвячена загальному вступу до проблематики обраної філософської теми; окресленню *актуальності* базових світоглядних, історичних, соціальних та культурних передумов, у межах яких постали саме ці філософські ідеї. Сформулювати *мету і предмет* дослідження.
2. **Друга (виклад основного матеріалу)** присвячена ширшому аналізу обраної філософської проблеми; повинна базуватися на самостійно опрацьованих першоджерелах; містити аргументовані власні рефлексії, що сформовані на підставі презентації, аналізу та інтерпретації поглядів, думок і міркувань авторів, на основі джерел яких розглядається тема..
3. **Третя. Висновки.** Подати загальні висновки, що впливають з аналізу обраної теми та її проблематики.

4. Список літератури. Вказати перелік використаних джерел в алфавітному порядку, на які в тексті есе в подані в дужках посилання за зразком: (1, с. 47), (3, с. 165) тощо.

Автори повинні врахувати, що наукові вимоги до есе передбачають самостійну аналітичну роботу над джерелами, яка має показати добросесний і старанний рівень засвоєння обраної теми і її проблематики.

Текст есе може містити самостійні авторські міркування, які виступатимуть контраргументами щодо думок відомих авторів (їхні думки треба подавати), філософів, але такі міркування мають бути викладені в науково аргументованій і полемічно коректній формі.

При аналізі обраної теми автори повинні використовувати поняттєвий філософський інструментарій.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка в балах</i>	<i>За національною шкалою</i>	
		<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>	
A	90 – 100	5	<i>Відмінно</i>
B	81-89	4	<i>Дуже добре</i>
C	71-80		<i>Добре</i>
D	61-70	3	<i>Задовільно</i>
E	51-60		<i>Достатньо</i>

FX   **49-26**   **2**   **незадовільно з можливістю повторного складання іспиту**

F   **менше 26**   **0**   **незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни**

Поточний контроль здійснюється в межах 0-5 балів (де «0» - це «не готовий», а бо студент відмовився відповідати.) Екзамен оцінюється в межах 0-50 балів.

Підготував проф. Карась А. Ф.

